

ἡ διὰ ψηφιδοθεσίας ἀρίστης παράστασις τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης ἐν ἰδιωτικῷ οἰκῷ, ὡς τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε δείκνυται ἡ οἰκοδομή.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 31ῃ Μαρτίου 1882.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ

Εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ προηγουμένου φύλλου τῆς «Ἑστίας» κατεχωρίσθη ἡ πληροφορία ὅτι ἀνευρέθη ὁ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευόμενος ναὸς τοῦ Κουαμίτου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Ἐπειδὴ δὲ αἱ λίαν ἐνδιαφέρουσαι ἀνασκαφαὶ αὐτὰι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἀναγραφὴν διαφόρων ὁρθῶν τε καὶ μὴ πληροφοριῶν, καθήκον μου θεωρῶ νὰ παρᾶσχω ὑμῖν βραχεῖαν ἀλλ' ἀκριθεὶς περὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν μου ἀνασκαφῶν σημειώσιν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐνηργήθησαν, καὶ θὰ ἐνεργηθῶσιν ἴσως ἔτι εἰς τὸ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης τμηματὸς τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ὅπερ κοινῶς ὡς περιοχὴ τοῦ Δαφνίου χαρακτηρίζεται· δηλ. ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 12ου σημερινοῦ σταδίου τῆς ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα ὁδοῦ.

Εἰς τρία σημεῖα τοῦ τμήματος τούτου ἡρξάμην ἀνασκάπτων συγχρόνως· α') εἰς τὸν λεγόμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (πρὸς ἐξακρίβωσιν ἂν ἔντως περὶ ναοῦ, καὶ Ἀφροδίτης ναοῦ, πρόκειται, καὶ πρὸς εὑρεσιν σχετικῶν ἀναθημάτων), β') εἰς τὴν Μονὴν Δαφνίου (πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἐκεῖ ποῦ εὕρισκομένου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος) καὶ γ') εἰς τοὺς ἀπέναντι τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου χώρους (πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς διευθύνσεως τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ χαρακτηρισμὸν κρηπιδωμάτων τινῶν, ὧν ἔχγη κατὰ διαστήματα ὑπεφαίνοντο).

★

Αἱ κατὰ τὸν λεγόμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀνασκαφαὶ ἐστέφθησαν ὑπὸ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας. Ἐβεβαιώθη ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ ναοῦ, ὡς ἀνακριδῶς σημειοῖ ὁ Παυσανίας, ἀλλὰ περὶ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης, ἀποκαλυφθέντος ἅπαντος, μετὰ τῶν εἰσόδων αὐτοῦ, τῶν διαφόρων βάθρων καὶ τῶν συνεχομένων οἰκοδομημάτων. Πλὴν τούτων ὅμως ἀπεκαλύφθη καὶ τὸ πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευόμενον «τεῖχος ἀργῶν λίθων θείας ἄξιον», ἄξιοθαύμαστον ἀληθῶς τετράπλευρον πολυγωνικὸν τεῖχος. Μεταξὺ δὲ τοῦ τεύχους τούτου καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀπεκαλύφθη τμήμα τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς ὁδοῦ μετὰ γλυκείας καμπύλης, φέρον τὰ ἔχγη τῶν ἀρμάτων καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν ἐρμῆν τὸν κανονίζοντα δι' ἐπιγραφῆς τὴν ἐπὶ τὰ ὀκταστάδιον (ῥωμαϊκῶν μιλίων) «ἐξ Ἀστειως» ἀπόστασιν, διδάσκον δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ τὴν ὁδοποιητικὴν τῶν ἀρχαίων.

Ὁ διελθὼν ἄλλοτε ἐκεῖθεν, μόνος αὐτὸς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν γενομένην ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπελθούσαν ἐκπληκτικὴν καὶ ἀπροσδόκητον μεταφάρφωσιν.

Διάφορα ἀγαλμάτια Ἀφροδίτης (ἡρωτηριασμένα ἀτυχῶς) μαρμαρίναι περιστερὰ καὶ μέλη γυναικείου σώματος (ἐνεπίγραφα καὶ μὴ), ρόαι καὶ ἱκανὰ ἐνεπί-

γραφα βάθρα, οὐ μόνον κατέστησαν ἀναμφισβήτητον ὅτι περὶ Ἀφροδίτης ἱεροῦ πρόκειται, ἀλλὰ καὶ ἐδίδαξαν ἀσφαλῶς τὸν χαρακτήρα καὶ τὰς ιδιότητας τῆς θεᾶς ταύτης ἐν τῇ Ἀττικῇ.

★

Ἐν τῇ Μονῇ Δαφνίου αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν ἐπερατώθησαν ἔτι· καὶ εὐρέθησαν μὲν ἀληθῶς ἱκανὰ τεμάχια ἐξ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ὡς καὶ τὸ ἄνω μέρος κορμοῦ νεαρᾶς γυναικὸς, — ἴσως τῆς Κόρης — ἀρίστης μὲν τέχνης ἀλλ' ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἀτυχῶς, χωρὶς νὰ δύναται τις ὅμως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰ ἔχγη τοῦ ἱεροῦ ἡ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Παυσανίαν ἔκειντο «Δήμητρος καὶ τῆς Παιδὸς ἀγάλματα καὶ Ἀθηνᾶς τε καὶ Ἀπόλλωνος». Ἰσως μάλιστα αἱ περαιτέρω ἀνασκαφαὶ ἀπαιτήσωσι τὴν σύγχρονον ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁρθόδοξου ἑλληνικοῦ ναοῦ (ἀριστουργήματος βυζαντινῆς τέχνης) ἀπὸ τῶν φραγκικῶν βαναυσουργημάτων.

★

Τέλος εἰς τοὺς ἀπέναντι τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου χώρους ἀπεκαλύφθη κρηπιδωμᾶ 20 μέτρων — ἰδιωτικοῦ νεκροταφείου — παράλληλον τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ, δεικνύον τὴν διευθύνσιν τῆς, καὶ χρησιμεύον πρὸς ἀσφαλῆ ἐξακρίβωσιν καὶ ἀνεύρεσιν ταύτης· καὶ ἕτερον — τετράπλευρον — κρηπιδωμᾶ ἐκεῖ ποῦ ἀπεκαλύφθη, (ἐν ᾧ ἀνευρέθησαν δύο τάφροι — ἴσως μεταγενέστεροι — καὶ μία νεκρικὴ κάλπη) ὅπερ ἡδυνάτο τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἀνήκει μᾶλλον εἰς μικρὸν ναόν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, πάλιν ἂν πρόκειται περὶ τοῦ Κουαμίτου καλουμένου ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἡ ἄλλου τινὸς δὲν δύναται τις μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ν' ἀποφανθῇ, ἔαν οἱ περὶ αὐτὸ ἀνασκαπτόμενοι χώροι δὲν φέρωσιν εἰς φῶς ἐπιγραφὴν τινα καὶ ἀφοῦ μάλιστα ἀτυχῶς χαίνει παραπλευρώς φρικώδης καὶ παλαιολιθικὴ ἀσβεστοκάμηρος!...

Εὐχῆς ἔργον ἦθελεν εἶναι ἂν διὰ σοβαρὰς καὶ γενναίας ἀποράσεις καὶ ἐργασίας ἀνεσκάπτετο ὁ ἀπὸ Προφήτου Ἡλίου μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης χώρος, καὶ ἀπεκαλύπτετο τὸ ἐκ τεσσάρων τοῦλάχιστον σημερινῶν σταδίων τμηματὸς τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς ὁδοῦ, ἐφ' ἧς θὰ ἡδυνάτο τις νὰ βαδίξῃ ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι! Ὅποιον ἱερὸν προσκύνημα θὰ ἔδωρεῖτο εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία!...

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

Ἄτρωτος παῖς

Ἡ κάτωθι περιεργωτάτη ἀληθῶς διήγησις ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως εἰς τὴν Ἑφημερίδα τοῦ Ἀγῶνι ὑπὸ τοῦ ἐκ Πετρίγκια τῆς Κροατίας καθηγητοῦ Ζόχ.

Ἐν Σαραγέβῳ, ὅπου ἄλλοτε ἤμην διευθυντὴς τοῦ αὐτόθι γυμνασίου, διωργάνωσα, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δουκὸς Γουλιέλμου τῆς Βυρτεμβέργης, ἐορτὴν τῆς 1 Μαΐου διὰ τὴν νεολαίαν τοῦ σχολείου καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡτοίμαξα μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου μικρὰν θεατρικὴν παράστασιν. Τότε μοὶ παρουσιάσθη μαθητὴς τῆς πρώτης τάξεως ὀνόματι Λέων Λέβι, ἡλικίας 16 περίπου ἐτῶν, καὶ μοὶ εἶπεν

ὅτι ἐπεθύμει νὰ παραστήσῃ τι ὅπερ θὰ ἤρσκει γενικῶς. "Ὅτε τὸν ἠρώτησα, τί ἦτο τοῦτο, μοὶ ἐξήγησε τὴν ἀδειαν νὰ ἔλθῃ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἰδιαίτερος εἰς τὸ γραφεῖόν μου. Συγκατανεύσαντος ἐμοῦ, παρουσιάσθη μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Λέων Λέβι, παρετήρησε δὲ μετὰ προσοχῆς περίεξ καὶ ἀροῦ ἐδεδικιώθη ὅτι εἴμεθα μόνον ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μέγαν ἀριθμὸν βελονῶν, αἵτινες ὁμοιάζον πρὸς τὰς παχυτέρας τῶν καρφιδίων μας, τινὲς ὅμως αὐτῶν εἶχον εἰς τὸ ἐν ἄκρον ὀπὴν. Μόλις ἐπρόσβασα νὰ παρατηρήσω ἐκ τοῦ πλησίον τὰς βελόνας, ὅτε ὁ Λέβι εἶχεν ἤδη λάβει μίαν ἐξ αὐτῶν καὶ ἐτρέπῃσε δι' αὐτῆς τὴν παρειὰν εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἕτερον ἄκρον ἐξῆλθε διὰ τοῦ στόματος. Ἀμέσως ἔλαβεν ἄλλην βελόνην καὶ δι' αὐτῆς ἐτρέπῃσε τὴν δευτέραν παρειὰν καὶ προσήρτησεν ἀμέσως εἰς τὰς ὁπὰς τῶν βελονῶν δύο κωδωνίσκους, οἵτινες ἔκρουον, ἅμα ἔσειε τὴν κεφαλὴν. Τὸν ἐβλεπον ἐνὸς καὶ τὸν ἠρώτησα μόνον, ἐὰν δὲν ἠσθάνετο πόνον, διότι ἔβλεπον καταφανῶς ὅτι αἱ βελόναί διεπέρων πραγματικῶς τὰς παρειάς. Ὁ Λέβι μοὶ ἀπήντησε διὰ μειδιάματος καὶ ἔσειεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλὴν, οὕτως ὥστε ἔκρουσαν πάλιν οἱ κωδωνίσκοι καὶ ἐγὼ ἐξεπλάγην ἔτι περισσότερον, διότι τὸ μειδιάμα τοῦ παιδὸς μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι πραγματικῶς δὲν ἠσθάνετο πόνον. Πάραυτα ἔλαβεν ὁ Λέβι μεγαλητέραν βελόνην καὶ διέτρησε δι' αὐτῆς τὸ δέριμα ἄνωθεν τοῦ λάρυγγος. Δὲν ἠδυνήθη τότε παρὰ νὰ ἐρωτήσω, πῶς δὲν ἐξήρχετο αἷμα;— "Α, εἶπεν ὁ μάγος μου, θέλετε νὰ βύσῃ αἷμα. "Ἐχει καλῶς. Καὶ λαβὼν τὴν βελόνην τὴν ἐκίνησεν ἐδῶθεν καὶ ἐκεῖθεν καὶ πραγματικῶς, ἀληθινὸν αἷμα ἐκηλίδωσεν ἀμέσως τὸν λαιμὸν καὶ τὰς χεῖρας. Μετὰ ταῦτα ἀφῆρσεν ὁ Λέβι τὸν ἐπενδύτην του, ἐσήκωσε τὰς χειρίδας του καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἶχε πληρώσει ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας βελονῶν, αἵτινες εἰσῆρχοντο εἰς τὸ κρέας δύο ἕως τρία ἑκατοστά τοῦ μέτρου κατὰ μῆκος καὶ ἐν ἑως ἐν καὶ ἥμισυ κατὰ βάθος πλαγίως διὰ τοῦ δέρματος. Ἐψαυσα διὰ τῶν χειρῶν μου τὰς βελόνας, τὰς ἐκίνησα ἐντὸς τοῦ κρέατος καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη δὲν ἐπροξένει εἰς τὸν παῖδα ἐλάχιστον πόνον. Κατόπιν ἔλαβεν ὁ Λέβι ἄλλην βελόνην μετὰ λαβῆς, ἐξήγαγε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν γλῶσσαν, τὴν διέτρησε καὶ περιέστρεψε τὴν βελόνην οὕτως ὥστε ἡ γλῶσσα ἐφαίνετο ὡς κοχλίας. Μετὰ ταῦτα ἀφῆρσεν ὁ παῖς τὰς βελόνας ἀπὸ τοῦ κρέατος καὶ μοὶ ἐξήγησε σιγῶς ῥέτον. Ἀροῦ τοῦ ἔδωκα ἐν καὶ τὸ ἦναψε εἰσέπνευσεν τὸν καπνόν, ἔκλεισε τὸ στόμα, ἔσφαξε τὴν ρῖνα διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἀνεφύσησε τὰς παρειάς. Καὶ ἰδοὺ, ὁ καπνὸς ἐξήρχετο διὰ τῶν παρειῶν, εἰς τὰ μέρη ὅπου πρότερον ἦσαν αἱ βελόναί. Ἐπειτα ἔθηκεν ὁ Λέβι τὸ σιγαρόν κατὰ μέρος καὶ ἠρώτησεν ἐὰν ἠδύνατο μὲ τὰ τεχνάσματα ταῦτα νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Μαΐου πρὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος. Ἐννοεῖται ὅτι συγκατένευσα, καὶ ὁ Λέων Λέβι ὅστις εἶχε καὶ ἰδιαίτεραν ἐνδυμασίαν διὰ τὰς παραστάσεις του, ἐξετέλεσε τὰ τεχνουργήματά του κατὰ τὴν εἰρημένην ἐορτὴν τοῦ Μαΐου, μετὰ τὴν θεατρικὴν παράστασιν πρὸ τοῦ δουλὸς τῆς Βυρτεμβέργης καὶ πάντων τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως, ἐξήγαγε δὲ

τὴν γενικὴν περιέργειαν. Προτοῦ ὅμως παραιτήσω τὸν παῖδα, τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ, πῶς ἔκαμε τοῦτο; Καὶ τότε ὁ Λέβι μοὶ διηγήθη τὰ ἐπόμενα:

«Ὁ πατήρ μου ἦτο ἱατρός. Ὅταν ἀπέθανεν ἡμῖν τριῶν ἐτῶν ὁ δὲ ἀδελφός μου δεκαπέντε. Ὅταν ὁ πατήρ μου εἶδεν ὅτι ἐπλησίαζε τὸ τέλος του καὶ θὰ εὐρισκόμην τότε ἐν μεγίστῃ πενία, καθότι δὲν εἶχε περιουσίαν, ἔκαμε τὸν ἀδελφόν μου κατασκευαστὴν καλαποδίων, εἰς ἐμὲ ὅμως ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τι, ὅπερ, εἰς ἡλικίαν ἐλθόντα, θὰ μὲ ἔτρεφε. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μοὶ ἐτρέπῃσεν ἀλλεπαλλήλως δι' ἀργυρᾶς βελόνης τὰς παρειάς, τὸν λαιμὸν, τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς βραχίονας εἰς διάφορα μέρη καὶ ἐπέρασε διὰ τῶν ὀπῶν μετάξινα νήματα, ὅπως πράττουσι τοῦτο κατὰ τὴν διάτρησιν τῶν ὤτων. Τὰ νήματα ταῦτα ἐκίνει καθ' ἐκάστην ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν, ἤλαιφε δὲ τὰς πληγὰς ἕως ὅτου ἐπουλῶνοντο καὶ ἔμενε πανταχοῦ μία ὀπή. Ὅταν ἐπουλῶντο ἡ μία ὀπή, ἔκαμνε δευτέραν, τρίτην καὶ οὕτω καθεξῆς. Πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπεφόρτισε τὸν ἀδελφόν μου νὰ θέτῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν βελόνας ἐντὸς τῶν ὀπῶν, διὰ νὰ μὴ κλείωσι, καὶ ἐπὶ τέλους ἔπρεπε νὰ κάμω τοῦτο μόνος, καὶ ἔλαβα τοιαύτην εὐχέρειαν ὥστε χωρὶς πολλὰς δοκιμὰς, ἐπετύγχανον ἀμέσως τὴν ὀπὴν διὰ τῆς βελόνης. Ἐὰν ἡ Αὐστρία δὲν κατελάμβανε τὴν χώραν μας, καὶ δὲν ἐγινόμην δεκτὸς εἰς τὸ γυμνάσιον (ὁ παῖς ἦτο πολὺ ἔξυπνος καὶ ἐξύμους), θὰ μὲ εἶχεν ἤδη ὁ ἀδελφός μου τοποθετήσῃ παρὰ τινι διευθυντῇ ἱπποδρομίου, ὅπου μετὰ βραχεῖαν ἐκπαίδευσιν θὰ ἐκέρδιζα τὰ πρὸς τὸ ζῆν.»

Τώρα μοὶ ἐξηγοῦντο τὰ πάντα. Δὲν ἦσαν μαγεῖαι ἀλλ' ἀπλῶς ἐκεῖνο ὅπερ καθ' ἐκάστην δύναμει νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὰς γυναῖκας ὅταν προσαρμόζωσι τὰ ἐνώτια εἰς τὰ ὦτα. Ἐλησμόνησα ὅμως τὸ περὶ τοῦ αἵματος. Πρὸς ἐξήγησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ «θαύματος» ἐξήγαγεν ὁ Λέων μου μικρὸν σακκίδιον ἐπίμηκες, ὅμοιον πρὸς μικρὸν λουκάνικον. Τὸ ἐξ ἐντέρου ἀρνίου κατεσκευασμένον τοῦτο λουκάνικον ἦτο πληρὲς βοείου αἵματος καὶ εἶχε μικρὰς τινὰς ὁπὰς. Τοῦτο ἐκράτει κεχυρμένον εἰς τὴν χεῖρα ὁ Λέβι καὶ ὅταν ἐξήγησα αἷμα, ἐπίεσε τὸ ἐντερον. Τότε ἐννόησα πάντα «τὰ μάγια». Ὅταν ἀργότερα παρέστην ἐν Σαραγέδῳ εἰς παράστασιν Τούρκων ταχυδακτυλουργῶν καὶ εἶδον νὰ ἀφαιρῶσι τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ, νὰ ἐμπήγῃσιν ὀξεῖαν σπάθην εἰς τὴν κοιλίαν, νὰ τρώγῃσι ξίφη καὶ μαχαίρας κτλ. κτλ. εὗρον πάντα τόσον φυσικὰ, ὅπως ὅταν ἐβλεπα ὡς παιδίον ὅτι ἡγγιζέ τις διὰ τῆς γλώσσης τὴν ρῖνα, ἡ ἐκίνει τὰ ὦτα καὶ τὸ δέριμα τῆς κεφαλῆς. Διότι ἡ κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ μυῶν, οἵτινες εἶνε ἐλαστικοὶ καὶ διὰ γυμνάσεως δύνανται νὰ ταθῶσιν ἀρκετὰ καὶ ὅταν θέσῃ τις ὑπὸ τὴν ὀξεῖαν σπάθην στενὸν χάλκινον κρῖνον αὐλακωτὸν ὅστις ἄλλως συμπίπτει μετὰ τῆς ζώνης τοῦ τεχνίτου καὶ ἐπομένως δὲν παρατηρεῖται, τότε δύναται διὰ πλατέος σφυρίου νὰ κτυπᾷ ὅσον θέλει ἐπὶ τῆς σπάθης διότι ἡ κοιλία εἶνε μαλακή. Τοιούτων τεχνασμάτων φανερῶν γνωρίζω δωδεκάδα ἀκόμη.